

Економіка та управління підприємствами

УДК 658.1

Гевчук Анна Вікторівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Вінницький фінансово-економічний університет*

Гевчук Анна Викторовна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Винницкий финансово-экономический университет*

Hevchuk Anna

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance

Vinnitsia University of Economy and Finance

ORCID: 0000-0002-5882-2168

**АГРАРНА РОЗПИСКА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ
АПК**

**АГРАРНАЯ РАСПИСКА КАК АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ ИНСТРУМЕНТ
ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАСЧЕТНЫХ ОПЕРАЦИЙ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК
AGRARIAN ACCOUNTING AS AN ALTERNATIVE INSTRUMENT
FOR PROVIDING CALCULATION OPERATIONS OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES**

***Анотація.** У статті поставлено задачу узагальнити та розвинути підходи до застосування аграрних розписок підприємствами агропромислового комплексу. У процесі дослідження використано методи спостереження, порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення та економіко-статистичний метод. В основу дослідження поставлено гіпотезу, що аграрна розписка та упорядкування розрахунків за нею є важливим і одним із найскладніших питань у діяльності агропідприємств. Досліджено сутність та оцінено різницю між товарною та фінансової аграрною*

розпискою, що дозволило узагальнити основні складові даних розрахункових документів: обов'язкові (строк поставки, реквізити, предмет зобов'язання, умови та місце, опис предмету застави, дата та місце видачі) та додаткові додаткові та можливі складові аграрної розписки. Сформовано переваги аграрних розписок за рядом ознак у порівнянні з інструментами розрахунків за ознаками: потреба в людських ресурсах, впевненість у розрахунках, швидкість видачі, вартість оформлення, управління валютних ризиком, примусове виконання, оформлення документів до передачі, гнучкість, прозорість, кращі комерційні умови, можливість співпраці з міжнародними організаціями. Узагальнено процес роботи з аграрними розписками шляхом визначення взаємопов'язаних дій на макрорівні (функції Міністерства аграрної політики та продовольства України, державного підприємства "Аграрні реєстри" та Реєстру аграрних розписок), мезорівні за етапами (вибір інструменту, підготовка до видачі, реєстрація) та мікрорівні за етапами (Передача кредитору, Закриття АР в РАР та ДРОМ, повне виконання зобов'язань за АР, часткове виконання зобов'язань, дефолт). Узагальнено та порівняно процедуру примусового виконання товарної та фінансової аграрної розписки, що дозволило виділити ряд специфічних етапів: надсилання письмової вимоги боржнику, вчинення виконавчого напису, відкриття виконавчого провадження, передача застави у власність, передача застави на зберігання, закриття виконавчого провадження, реалізація застави. Проведені дослідження дозволять в подальшому сформувати обліково-аналітичне забезпечення за такими розрахунками та встановити їх сутність як об'єкту бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що в комплексі, забезпечить їх безпечне використання агровиробниками та сприятиме ширшому впровадженню в практичну діяльність кредиторів.

Ключові слова: фінансова аграрна розписка, товарна аграрна розписка, виконання аграрної розписки, зобов'язання, розрахунки.

Аннотація. В статті поставлена задача обобщить и развить подходы к применению аграрных расписок предприятиями агропромышленного комплекса. В процессе исследования использованы методы наблюдения, сравнения, анализа, синтеза, обобщения и экономико-статистический метод. В основу исследования поставлены гипотезу, что аграрная расписка и упорядочения расчетов по ней является важным и одним из самых сложных вопросов в деятельности агропредприятий. Исследована сущность и оценены разницу между товарной и финансовой аграрной распиской, что позволило обобщить основные составляющие данных расчетных документов: обязательные (срок поставки, реквизиты, предмет обязательства, условия и место, описание предмета залога, дата и место выдачи) и дополнительные и возможные составляющие аграрной расписки. Сформирован преимущества аграрных расписок по ряду признаков по сравнению с инструментами расчетов по признакам: потребность в человеческих ресурсах, уверенность в расчетах, скорость выдачи, стоимость оформления, управления валютных риском, принудительное исполнение, оформление документов к передаче, гибкость, прозрачность, лучшие коммерческие условия, возможность сотрудничества с международными организациями. Обзор процесс работы с аграрными расписками путем определения взаимосвязанных действий на макроуровне (функции Министерства аграрной политики и продовольствия Украины, государственного предприятия "Аграрные реестры" и Реестра аграрных расписок), мезоуровне по этапам (выбор инструмента, подготовка к выдаче, регистрация) и микроуровне по этапам (Передача кредитору, Заккрытие AP в RAP и дром, полное выполнение обязательств по AP,

частичное выполнение обязательств, дефолт). Обобщены и сравнительно процедуру принудительного исполнения товарной и финансовой аграрной расписки, что позволило выделить ряд специфических этапов: отправка письменного требования должнику, совершение исполнительной надписи, открытие исполнительного производства, передача залога в собственность, передача залога на хранение, закрытие исполнительного производства, реализация залога. Проведенные исследования позволят в дальнейшем сформировать учетно-аналитическое обеспечение по таким расчетам и установить их сущность как объекта бухгалтерского учета и экономического анализа, в комплексе обеспечит их безопасное использование агропроизводителями и будет способствовать более широкому внедрению в практическую деятельность кредиторов.

Ключевые слова: финансовая аграрная расписка, товарная аграрная расписка, выполнение аграрной расписки, обязательства, расчеты.

Summary. The article aims to generalize and develop approaches to the use of agrarian receipts by enterprises of the agro-industrial complex. In the course of the research the methods of observation, comparison, analysis, synthesis, generalization and economic-statistical method were used. The study is based on the hypothesis that agrarian receipts and streamlining of their payments are important and one of the most difficult issues in the activities of agribusinesses. The essence and the difference between the commodity and the financial agrarian receipt were investigated, which made it possible to summarize the main components of the data of the settlement documents: obligatory (delivery time, requisites, subject of obligation, conditions and place, description of the subject of collateral, date and place of issue) and additional additional and possible components of the agricultural receipt. The advantages of agrarian receipts on a number of features compared to the tools of calculation on the basis of: the need for human resources, confidence in the calculations, speed of issuance, cost of

registration, currency risk management, enforcement, processing of documents for transfer, flexibility, transparency, better commerce the possibility of cooperation with international organizations. The process of working with agrarian receipts is generalized by defining the interrelated actions at the macro level (functions of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, the state enterprise "Agrarian Registers" and the Register of Agrarian Receipts), mezzanine by stages (choice of instrument, preparation for issuance, registration) and micro by stages (Transfer to creditor, Closure of AR in PAR and DROM, full fulfillment of obligations under the AR, partial fulfillment of obligations, default). The procedure of compulsory execution of commodity and financial agrarian receipts was generalized and compared, which allowed to distinguish a number of specific stages: submission of a written request to the debtor, execution of the enforcement inscription, opening of enforcement proceedings, transfer of collateral to the property, transfer of collateral for execution, closing of enforcement. The conducted researches will allow to further form accounting and analytical support on such calculations and to establish their essence as an object of accounting and economic analysis that in a complex, will ensure their safe use by agricultural producers and will promote wider implementation in practical activity of creditors.

Key words: *financial agrarian receipt, commodity agrarian receipt, execution of agrarian receipt, obligations, calculations.*

Постановка проблеми. За даними Державної служби статистики України станом на 27 грудня 2019 р. експорт аграрної продукції в грошовому еквіваленті сягнув 18,07 млрд. дол. США, що становило 43,4 % від загального обсягу вітчизняного або на 32,9 % більше за аналогічний період минулого року. [2] Проте, незважаючи на високі показники діяльності, а також тенденцію до зростання світових цін на аграрну продукцію, підприємці агросегменту бізнесу у своїй діяльності стикаються з труднощами. Оскільки сільське господарство пов'язане з ймовірністю виникнення специфічних

ризиків (погодні умови, якість та ціна продукції, логістичні обмеження тощо). З позиції агровиробників, можна із впевненістю стверджувати, що ці ризики вплинуть на загальний результат та можливість розвивати підприємство. Так, негативний фінансовий результат до оподаткування продемонстрували за три квартали цього року великі і середні підприємства двох галузей: сільського, лісового і рибного господарства (-43,3 млн грн) і освіти (-2,7 млн грн) [2]. З позиції кредиторів виникає питання повернення своїх ресурсів, наданих агровиробникам у вигляді грошей чи товару на кредитних умовах. Дана ситуація спонукає до діалогу між урядом та агропідприємствами щодо пошуку нових інструментів забезпечення вчасного проведення розрахунків. Таким чином, одним із можливих варіантів подолання кризи неплатежів в сфері сільськогосподарського виробництва було впровадження в обіг аграрних розписок. Так, станом на листопад 2019 року агровиробниками оформлено 1358 аграрних розписки на суму 348 млн дол. В цілому, з початку впровадження аграрних розписок (з 2015 року) за їх рахунок в аграрний сектор залучено понад 605 млн дол, а їх загальна кількість становить 2209 [5]. При цьому 60% всіх укладених аграрних розписок є фінансовими, які передбачають відносини в грошовій формі. Середній розмір зобов'язань за однією фінансовою аграрною розпискою – 5,8 млн грн, за товарною – 8,4 млн грн [1]. Щодо розмірів підприємства, то сьогодні на території України 53% від усієї кількості аграрних розписок видано середніми сільськогосподарськими виробниками та 36% малими сільськогосподарськими виробниками під заставу певного виду сільськогосподарської продукції (кукурудза, соняшник, пшениця, соя, ріпак та ін.) [9].

Однак для цього нового способу розрахунків ще не напрацьовано достатнього та дієвого нормативного і методичного забезпечення, у тому числі і в частині реалізації механізму функціонування аграрних розписок, виконання договору за ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням примусового виконання аграрних розписок присвячено дослідження М. Лугового [3], [4]. Олійник Г [6] та С.Я Семенюк [8] досліджували сутність аграрних розписок як інструменту кредитування та залучення фінансових ресурсів. Фомінських О. [9] та ін. у своїх публікаціях зупинилась на теоретичних аспектах розрахунків аграрними розписками. Незважаючи на високу оцінку наукового пошуку дослідників зауважимо, що, однак, науковий інтерес викликає обґрунтування складових аграрної розписки та оцінка механізму їх виконання як інструменту розрахунків та фінансування.

Ціллю статті є узагальнення та розвиток підходу до застосування аграрних розписок підприємствами АПК

Виклад основного матеріалу. Поняття "аграрна розписка" існує вже досить тривалий час. Його визначення міститься в Законі України "Про аграрні розписки" від 6 листопада 2012 року (редакція від 19.07.2017, підстава – 1982-VIII). Стаття 1 цього Закону визначає аграрну розписку, як товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [10]. Аграрні розписки – це можливість для обох сторін працювати на взаємовигідних умовах, захистити свої права та почуватися впевнено. Закон виділяє два види аграрних розписок: товарну аграрну розписку та фінансову аграрну розписку. Їх узагальнену характеристику наведено на рис. 1.

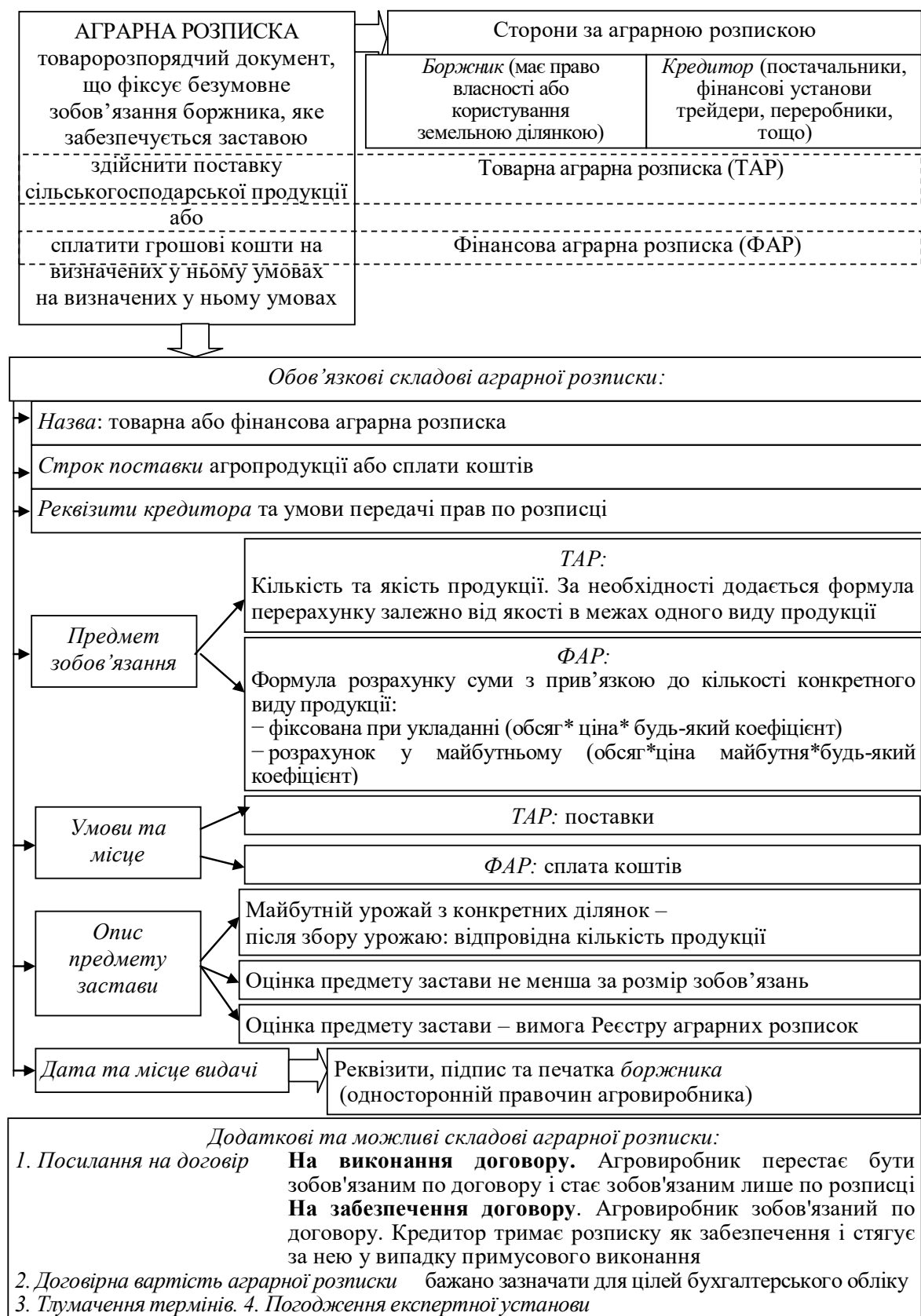

Рис. 1. Узагальнена характеристика товарних та фінансових аграрних розписок

Джерело: власна розробка автора на основі [8]

Так, наведена інформація дозволила чітко прослідкувати різницю між товарною та фінансової аграрною розпискою, що дозволило узагальнити основні складові даних розрахункових документів. Особливий інтерес викликає визначення, що особливістю агророзписки є те, що вона не тільки закріплює зобов'язання боржника, а й встановлює забезпечення такого зобов'язання заставою майбутнього врожаю, що буде зібраний з земельної ділянки, зазначеного в агророзписці. Предметом такої застави може бути виключно майбутній урожай сільгосппродукції. Розмір застави повинен бути не менше розміру зобов'язання за агророзпискою. На день збору врожаю предметом застави стає відповідна кількість зібраної сільськогосподарської продукції. Обов'язок доведення походження зібраної сільськогосподарської продукції покладається на боржника за агророзпискою.

Проаналізувавши ряд літературних нами сформовано переваги аграрних розписок за рядом ознак у порівнянні з інструментами розрахунків (таблиця 1).

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика аграрної розписки з іншими
розрахунковими інструментами**

Ознака порівняння	Аграрна розписка	Вексель	Договір застави	Форвардний контракт
Потреба в людських ресурсах	-	+	-	+/-
Впевненість у розрахунках	+	+	+	+
Швидкість видачі	+/-	-	+/-	+
Вартість оформлення	+/-	-	+	+
Управління валютних ризиком	+	-	-	+
Примусове виконання	+	+/-	+/-	-
Оформлення документів до передачі	+	-	+	+
Гнучкість	+	-	+/-	+/-
Прозорість	+	+/-	+	-
Кращі комерційні умови	+	+	-	-
Можливість співпраці з міжнародними організаціями	+	-	-	+

Джерело: власна розробка автора на основі [1; 5; 6; 9]

Аграрні розписки дозволяють агровиробникам використовувати майбутній врожай як заставу і таким чином отримати доступ до кредитних ресурсів на вигідніших умовах. Крім того, аграрні розписки прості в оформленні, все, що потрібно – це зареєстрована земля та майбутня сільгосппродукція. Співпрацювати за аграрними розписками можна з широким колом кредиторів, не лише в Україні, але й за її межами. Завдяки перевагам інструменту, аграрні розписки дозволяють агровиробникам та кредиторам будувати довгострокову та прозору співпрацю

Таким чином, наведені переваги аграрних розписок у комплексі з умовами забезпечення фінансовими ресурсами можуть бути визначальними для вибору саме аграрної розписки як інструмента кредитування.

Досліджуючи дане питання ми звернули увагу, що в усіх джерелах називають аграрні розписки найбільшим благом. Проте, незважаючи на зазначені переваги, на нашу думку, є також ряд підводних каменів, які також заслуговують на увагу. Зокрема:

- по-перше, використання аграрних розписок може підвищити рівень кредитованості агропідприємств, який і без того є високим. Тому, варто запропонувати і нормативно закріпити обмеження їх обсягу, наприклад, в межах 40-50 % обсягу або вартості передбачуваного врожаю;
- по-друге, існує ймовірність зростання ризиків фермерських господарств. Оскільки, по суті, відбувається продаж урожаю до його фактичного збору. Так, прорахувати, яким буде урожайність важко. Так само невідомо, якими будуть ціни на сільгосппродукцію. Інвестор несе значно менші ризики, так як його права забезпечені накладенням обтяжень на заставне майно і рахунки фермера;
- по-третє, якщо фермерське господарство, яке планує використовувати аграрні розписки, має привабливу бізнес-стратегію і показники

фінансової стійкості, то проблеми залучення кредитних ресурсів від фінансових установ немає бути, адже процентна ставка за аграрною розпискою буде вище при тому ж рівні ризику для агропідприємств. І якщо агропідприємство не спроможне розрахуватися за кредитом фінансово-кредитної установи, то ймовірність дефолту за розписками ще більш ймовірна, що відкриє можливості для привласнення бізнесу і власності з боку власників аграрних розписок.

Тому, як із будь-який новий інструмент, що запроваджується у вітчизняній практиці, вимагає головного – механізму реалізації та контролю за ним [10]. Так, незважаючи на тривалі напрацювання (ще до дати прийняття Закону) механізм використання аграрних розписок фактично почав діяти в 2015 році після затвердження Міністерством аграрної політики та продовольства України спільно наказу «Про запровадження пілотного проекту з відпрацювання технології введення в обіг аграрних розписок» (спільно із Міністерством юстиції України) та початком реалізації Проекту ІFC «Аграрні розписки в Україні» [8]. Фінансовий супровід проекту «Аграрні розписки в Україні» реалізується завдяки Міжнародній фінансовій корпорації (член групи Світового банку), в партнерстві із Швейцарською Конфедерацією в Україні. Метою цього проекту декларовано «покращення доступу до фінансових ресурсів малими та середніми агровиробниками через запуск спеціального інструменту «аграрна розписка» [6].

Так, Міністерство аграрної політики та продовольства України, відіграє системоутворюючу роль при реалізації впровадження механізму аграрних розписок на макrorівні. Крім того, важливими партнерами проекту є суб'єкти макrorівня: постачальники матеріально-технічних ресурсів, банки, зернотрейдери, міжнародні організації, нотаріуси.

Схематично реалізацію процесу операцій з аграрними розписками наведено на рис. 2.

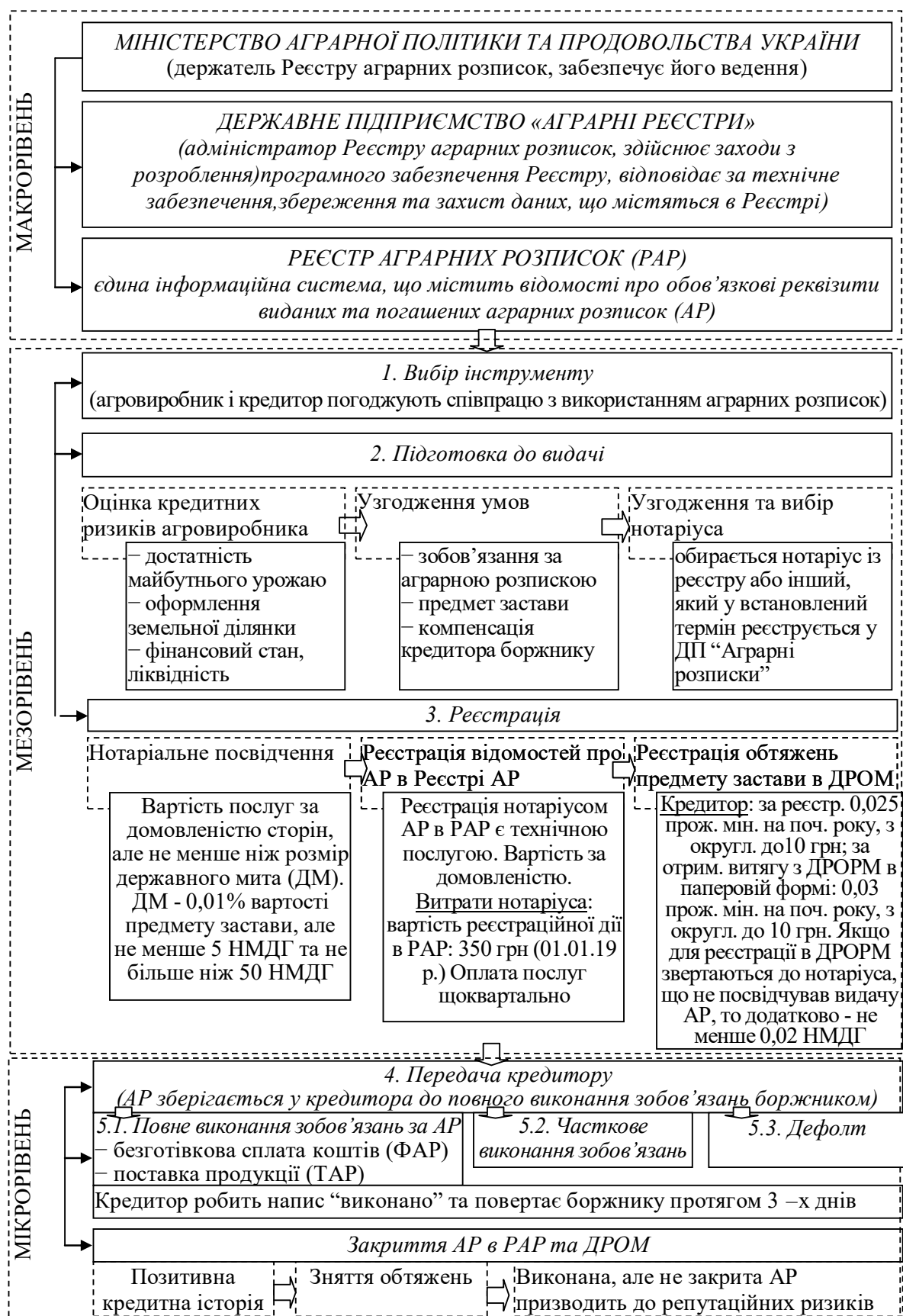

Рис. 2. Реалізація процесу операцій з аграрними розписками

Джерело: власна розробка на основі [3; 7]

Аналізуючи інформацію, наведену на рисунку зауважимо, що особливий інтерес викликають пп. 5.2 "Часткове виконання зобов'язань" та 5.3 "Дефолт". Так, від початку дії в Україні проекту "Аграрні розписки" (з 2015 р.) факти невиконання фермерами взятих зобов'язань зафіксовано не було. Але вже з початку 2019 року процедуру примусового виконання аграрних розписок вперше застосовано до боржників: щодо 5 компаній кредитори ініціювали примусове стягнення.

Таким чином, теоретичні розробки з цього питання вперше реалізовані на практиці. Як зауважує М. Луговий: "перевірена ефективність та справедливість процедури може залучити нових кредиторів та зробити умови фінансування за розписками вигіднішими для всіх фермерів [3].

Отже, детальніше розглянемо випадок часткового виконання аграрної розписки та стану дефолту.

Так, зауважимо, що відповідно до нормативних документів та юридичної практики у разі виникнення позаштатних ситуацій часткове виконання зобов'язань за аграрною розпискою можливе. І, як зазначають юристи¹, як правило, сторони ініціюють переговори для врегулювання ситуації за одним з можливих сценаріїв: використовують часткове виконання зобов'язань за аграрною розпискою, переносять зобов'язання на наступний маркетинговий рік або змінюють предмет застави.

Складніше, коли інколи трапляються випадки, коли фермери не до кінця прораховують свої можливості розрахуватися за зобов'язаннями. Тоді кредитор має право розпочати процедуру примусового виконання аграрної розписки (табл. 2).

Зауважимо, значна роль за умов оперативного вирішення конфліктних питань за аграрними розписками відіграється виконавцям (державні і приватні з 2017 року).

¹ формування позиції сформувалось в результаті спілкування з нотаріусами-виконавцями за аграрними розписками

Таблиця 2

Процедура примусового виконання аграрної розписки

№	Суб'єкти	Документи	Етапи	
			ТАР	ФАР
1	Кредитор-Боржник	Аграрна розписка (АР), договір	<u>Надсилення письмової вимоги боржнику</u> (після дати виконання, зазначеної у розписці)	
2	Кредитор-Нотаріус	АР, копія письмової вимоги, що була надана боржнику, паспорт, заява, довіреність, поштова квитанція	<u>Вчинення виконавчого напису</u> (протягом 1 року, починаючи з наступного дня після дати виконання розписки)	
3	Кредитор-Виконавець	АР з виконавчим написом, квитанція про сплату авансового платежу, заява, паспорт, довіреність	<u>Відкриття виконавчого провадження</u> (протягом 1 року, починаючи з наступного дня після вчинення виконавчого напису (відкриття провадження протягом 1 дня)	
4	Виконавець-Кредитор	АР з виконавчим написом, квитанція про сплату авансового платежу, заява, паспорт, довіреність	<u>Передача застави у власність</u>	<u>Передача застави на зберігання</u>
5			Протягом 7 днів	
			-	<u>Реалізація застави</u> 1-ий етап публічних торгів ≈ 45 днів, за потреби
6	<u>Закриття виконавчого провадження</u> Після повного виконання: виконавець поверне документ нотаріусу та для повернення розписки боржнику (для уникнення штрафних санкцій за несвоєчасне повернення після одержання виконання) Після неповного виконання: виконавець поверне документ кредитору. Право на повторне пред'явлення документа до виконання протягом 1 року			

Джерело: сформовано на основі [3; 4; 8]

Функції даних суб'єктів декларується нормативними документами: ЗУ "Про аграрні розписки", ЗУ "Про виконавче провадження" та ЗУ "Про органи і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів". У Зазначених нормативних документах чітко прописано їх обов'язки та права, що спрямовані лише на реалізацію захисту прав кредиторів та боржників, що сприяє підвищенню ефективності виконання рішень, в тому числі, і за аграрними розписками [4].

Щоб уникнути такої ситуації кредиторам варто планувати свою діяльність та знати порядок дій на випадок невиконання розписки; моніторити фінансовий стан боржника та предмет застави; залучатися до

переговорів з агровиробником у разі виникнення кризи неплатоспроможності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, аграрні розписки найчастіше використовуються як додаткове забезпечення для договорів поставки матеріально-технічних ресурсів, форвардних та кредитних договорів у співпраці агровиробників з постачальниками, дистриб'юторами, банками та трейдерами. Проведені дослідження в частині формування процесу реалізації процесу операцій з аграрними розписками та процедури примусового виконання аграрної розписки дозволять в подальшому сформувати обліково-аналітичне забезпечення за такими розрахунками. А оцінка характерних ознак аграрної розписки та приведення узагальненої характеристики товарних та фінансових аграрних розписок дозволять встановити її сутність як об'єкту бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що в комплексі, забезпечить їх безпечне використання агровиробниками та сприятиме ширшому впровадженню в практичну діяльність кредиторів.

Література

1. Аграрные расписки взяли планку в 8 млрд грн. AgroPortal. 2019. URL: <http://agroportal.ua/news/vlast/agrarnye-raspiski-vzyali-planku-v-8-mlrd-grn/> (дата звернення 25.12.2019 р.).
2. Агропредприятия потеряли свыше 43 млрд грн. 2019. URL: <https://novavlada.info/biznes/novosti/agropredpriyatiya-poteryali-svyshe-43-mlrd-grn> (дата звернення 25.12.2019 р.).
3. Луговий М. Примусове виконання аграрних розписок: перший досвід на ринку // Національний прес-клуб «Українська перспектива». 2019. URL: <https://ukrsadprom.org/blog/prymusove-vykonannya-agrarnyh-rozpysok-pershyy-dosvid-na-rynku/> (дата звернення 30.12.2019 р.).

4. Луговий М. Що чекає на фермерів у разі невиконання аграрних розписок. 2019. URL: <https://landlord.ua/news/shcho-chekaie-na-fermeriv-u-razi-nevykonannia-ahrarykh-rozpysok/> (дата звернення 30.12.2019 р.).
5. Німецько-український агрополітичний центр. Аграрна статистика. URL: <https://apd-ukraine.de/ua/korisni-resursi/agrarna-statistika> (дата звернення 24.12.2019 р.)
6. Олійник Г. Аграрні розписки як спосіб кредитування сільгоспвиробників URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/agrarni-rozpysky-yak-sposib-kredytuvannya-silgospvyrobnykiv/> (дата звернення 29.12.2019 р.).
7. Операції з аграрними розписками. Посібник Word Bank Group. 2019. URL: https://agroregisters.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Crop-Receipts-Manual_2019.05.21.pdf (дата звернення 29.12.2019 р.)
8. Про аграрні розписки. Закон України від 27.07.2107 р. № 1982-VIII / Верховна рада України. Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17> (дата звернення 24.12.2019 р.) 10
9. Семенюк С.Я. Аграрні розписки – ефективний шлях залучення коштів в агробізнес. [Agrarian receipts are an effective way of attracting money to agribusiness] // Юридичний портал. Протокол. 2018. URL: https://protocol.ua/ua/agrarni_rozpiski_efektivniy_shlyah_zaluchennya_koshtiv_v_agrobiznes/ (дата звернення 27.12.2019 р.).
10. Фоминских О. Аграрные расписки: новая авантюра или благое дело?! // Atameken business. 2019 URL: <https://inbusiness.kz/ru/news/agrarnye-raspiski-novaya-aventyura-ili-blagoe-delo> (дата звернення 28.12.2019 р.).

References

1. Agrarnyie raspiski vzyali planku v 8 mlrd grn. AgroPortal. (2019) URL: <http://agroportal.ua/news/vlast/agrarnye-raspiski-vzyali-planku-v-8-mlrd-grn/> (accessed 25 December 2019).
2. Agropredpriyatiya poteryali svyshe 43 mlrd grn. (2019). URL: <https://novavlada.info/biznes/novosti/agropredpriyatiya-poteryali-svyshe-43-mlrd-grn> (accessed 25 December 2019.).
3. Lugovij M. (2019) Primusove vikonannya agrarnih rozpisok: pershij dosvid na rynku. [Forcing agricultural receipts: first experience in the market.] Nacionalnij pres-klub «Ukrayinska perspektiva». URL: <https://ukrsadprom.org/blog/prymusove-vykonannya-agrarnyh-rozpysok-pershyj-dosvid-na-rynku/> (accessed 30 December 2019).
4. Lugovij M. (2019) Sho chekaye na fermeriv u razi nevikonannya agrarnih rozpisok. URL: <https://landlord.ua/news/shcho-chekaie-na-fermeriv-u-razi-nevykonannia-ahrarykh-rozpysok/> (accessed 30 December 2019).
5. Nimetsko-ukrainskyi ahropolitychnyi tsentr. Aharna statystyka. URL: <https://apd-ukraine.de/ua/korisni-resursi/agarna-statistika> (accessed 24 December 2019)
6. Olijnik G. Agrarni rozpiski yak sposib kredituvannya silgospvirobnikov URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/agrarni-rozpysky-yak-sposib-kredytuvannya-silgospvyrobnikov/> (accessed 29 December 2019).
7. Operaciyi z agrarnimi rozpiskami (2019). Posibnik Word Bank Group. URL: https://agroregisters.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Crop-Receipts-Manual_2019.05.21.pdf (accessed 29 December 2019)
8. . Pro aharni rozpysky. Zakon Ukrainy vid 27.07.2107 r. № 1982-VIII / Verkhovna rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17> (accessed 24 December 2019)
9. Semenyuk S.Ya. (2018) Agrarni rozpiski – efektyvnij shlyah zaluchennya koshtiv v agrobiznes // Yuridichnij portal. Protokol. URL:

https://protocol.ua/ua/agrarni_rozpiski_efektivniy_shlyah_zaluchennya_ko_shtiv_v_agrobiznes/ (accessed 27 December 2019.).

10. Fominskih O. (2019) Agrarnye raspiski: novaya avantyura ili blagoe delo?! [Agricultural receipts: a new adventure or a good deed] // Atameken business. URL: <https://inbusiness.kz/ru/news/agrarnye-raspiski-novaya-avantyura-ili-blagoe-delo> (accessed 28 December 2019).